הכנסת

מרכז המחקר והמידע
המחלקה לפיקוח תקציבי

הערכת ההשלכות המקרו-כלכליות של הפסקת הסיוע מארצות הברית לישראל

כתיבה: נעם בוטוש, כלכלן | אישור: עמי צדיק, מנהל המחלקה לפיקוח תקציבי

תאריך: ה' בכסלו תשפ"ז, 15 בנובמבר 2026

סקירה מקרו-כלכלית

תוכן עניינים

תמצית 1

1. סקירה של התפתחות היחסים בין ארצות הברית וישראל 2

2. הסיוע והתעשייה הביטחונית של ישראל 4

3. שמירת היתרון הצבאי האיכותי (QME) 4

4. הסיוע הצבאי הדו-צדדי 5

4.1 שיקולים למזכר הבא 5

4.2 סיוע מארצות הברית לישראל ומכירות נשק 5

4.3 פלטפורמות עיקריות 5

4.4 עודפי ציוד ושיתוף פעולה נוסף 6

4.5 מימון ההגנה מפני טילים 6

5. סקירה של יחסים אסטרטגיים וביטחוניים ביחסים בין המדינות 7

5.1 יתרונות וחסרונות סיוע מארה"ב 7

5.2 תועלות לארצות הברית 7

6. אומדן ההשפעה של ביטול הסיוע מארצות הברית לישראל על התקציב 8

6.1 תקציב משרד הביטחון 8

6.2 הערכת השפעת הפסקת הסיוע על התקציב 9

6.3 דוח ועדת נגל להגדלת תקציב הביטחון 10

תמצית

מסמך זה נכתב לקראת דיון בוועדה הכספים ב-16 בנובמבר 2026 בנושא הערכת ההשלכות המקרו-כלכליות של הפסקת הסיוע מארצות הברית לישראל. המסמך כולל נתונים על הסיוע הכספי של ארצות הברית לישראל לפי סוג בשנים 2000 עד 2026 והערכת השפעות הפסקת הסיוע הכספי.

הסיוע הכספי של ארצות הברית לישראל ניתן בכמה אופנים – סיוע צבאי (**F**oreign **M**ilitary **F**inancing), המיועד לרכישת כלי נשק וציוד אחר בארה"ב, סיוע אזרחי-כלכלי שנועד בעיקר למימון קליטת עלייה והסתיים בשנת 2008 ומימון הגנה מפני טילים אשר החל בשנת 2006. הסיוע הצבאי נועד למימון רכישות כלי נשק, תחמושת, מיירטים, דלק, ציוד מתקדם ומוצרים נוספים, כגון ביגוד והנעלה וציוד משרדי.

ישראל היא המדינה שקיבלה את הסכום המצטבר הגדול ביותר של סיוע-חוץ מארה"ב מאז תום מלחמת העולם השנייה. מאז קום המדינה ועד 2026 סך הסיוע הכולל שהעניקה ארצות הברית לישראל היה כ-**178.8 מיליארד דולר** (במחירים שוטפים), רובו המכריע הוקצה לסיוע ביטחוני ולמיזמי פיתוח והצטיידות במערכות הגנה נגד טילים. בלוח להלן הסיוע הכספי של ארצות הברית לישראל לפי סוג בשנים 1946 עד 2026.

שנה	סיוע צבאי	סיוע כלכלי	הגנת טילים	סך הכול	שיעור מהתוצר
1946-2020	104.5	34.3	7.4	146.3	-
2021	3.3	-	0.5	3.8	**0.8%**
2022	3.3	-	1.5	4.8	**0.9%**
2023	3.3	-	0.5	3.8	**0.7%**
2024	6.8	-	5.7	12.5	**2.3%**
2025	3.3	-	0.5	3.8	**0.6%**
2026	3.3	-	0.5	3.8	**0.5%**
סך הכול	**127.8**	**34.3**	**16.6**	**178.8**	**-**

אפשר לראות כי הסיוע הכספי מארצות הברית לישראל בשנת 2026 הוא כ-**3.8 מיליארד דולר**, מתוך זה 3.3 מיליארד דולר סיוע צבאי (המיועד לרכישת כלי נשק וציוד אחר מארה"ב) ועוד 0.5 מיליארד דולר הגנת טילים. הסיוע הכלכלי-אזרחי (בעיקר לקליטת עלייה) נמשך עד שנת 2008 והסיוע למימון הגנת טילים החל בשנת 2006. אחוז הסיוע של ארצות הברית לישראל מהתוצר ירד מכ-**3%** בשנת 2000 לכ-**0.5%** בשנת 2026.

הפסקת הסיוע עשויה להוביל בשנים הקרובות לאחת או יותר מהתוצאות הבאות: הקטנת תקציבים אזרחיים (אשר משקלם בתוצר נמוך יחסית למדינות המפותחות), העלאת מיסים או הגדלת הגרעון והחוב. בטווח ארוך יותר הפסקת הסיוע עשויה להוביל לחיזוק הייצור המקומי של כלי נשק, ולניהול גמיש יותר של תקציב הביטחון.

1. סקירה של התפתחות הסיוע הכספי של ארצות הברית לישראל

היחסים בין ארצות הברית וישראל החלו עם קום המדינה, והמשיכו את היחסים שהיו עוד לפני קום המדינה בין היישוב היהודי בתקופת המנדט הבריטי ובין ממשלת ארה"ב. הקהילה היהודית הגדולה בארה"ב גילתה מטבע הדברים עניין רב והזדהות עם ישראל ולכך היתה השפעה על נבחרי הציבור וממשלת ארה"ב לאורך השנים.

הסיוע הכספי של ארה"ב לישראל הוא נדבך מרכזי ביחסי ארה"ב וישראל, בעיקר סיוע צבאי ותקצוב לתוכניות הגנה משותפות, ובעבר כלל גם סיוע כלכלי נרחב. לפי דוח של שירות המחקר של הקונגרס (CRS),[1] ישראל היא המדינה שקיבלה את הסכום המצטבר הגדול ביותר של סיוע-חוץ מארה"ב מאז תום מלחמת העולם השנייה. מאז קום המדינה ועד 2026 סך הסיוע הכולל שהעניקה ארצות הברית לישראל היה כ-**178.8 מיליארד דולר** (במחירים שוטפים), רובו המכריע הוקצה לסיוע ביטחוני ולמיזמי פיתוח והצטיידות במערכות הגנה נגד טילים. בלוח 1 להלן הסיוע הכספי של ארצות הברית לישראל לפי סוג בשנים 1946 עד 2026.

לוח 1: הסיוע הכספי של ארצות הברית לישראל לפי סוג (1946-2026, מיליארדי דולר)[2]

שנים	סיוע צבאי	סיוע כלכלי	הגנת טילים	סך הכול	שיעור מהתוצר
1946-2020	104.5	34.3	7.4	146.3	-
2021	3.3	-	0.5	3.8	**0.8%**
2022	3.3	-	1.5	4.8	**0.9%**
2023	3.3	-	0.5	3.8	**0.7%**
2024	6.8	-	5.7	12.5	**2.3%**
2025	3.3	-	0.5	3.8	**0.6%**
2026	3.3	-	0.5	3.8	**0.5%**
סך הכול	**127.8**	**34.3**	**16.6**	**178.8**	**-**

אפשר לראות כי הסיוע הכספי מארצות הברית לישראל בשנת 2026 הוא **כ-3.8 מיליארד דולר**, מתוך זה 3.3 מיליארד דולר סיוע צבאי (המיועד לרכישת כלי נשק וציוד אחר מארה"ב) וכ-0.5 מיליארד דולר הגנת טילים. הסיוע הכלכלי-אזרחי נמשך עד שנת 2008 והסיוע למימון הגנת טילים החל בשנת 2006. אחוז הסיוע של ארצות הברית לישראל מהתוצר ירד **מכ-3%** בשנת 2000 **לכ-0.5%** בשנת 2026.[3]

מזכר ההבנות הנוכחי בין ארה"ב לישראל הוא לשנים 2019 עד 2028 בסכום של **38 מיליארד דולר.** המזכרים אינם מחייבים משפטית ואינם טעונים אשרור של הסנאט, אך הקונגרס נוהג להקצות לפיהם.

---

[1] **C**ongressional **R**esearch **S**ervice (CRS), U.S. Foreign Aid to Israel: Overview and Developments since October 7, 2023, May 28, 2025.

[2] Ibid. IMF, GDP, current price, October 2026.

[3] **C**ongressional **R**esearch **S**ervice (CRS), U.S. Foreign Aid to Israel: Overview and Developments since October 7, 2023, May 28, 2025. Israel: U.S. Foreign Assistance, April 2026.

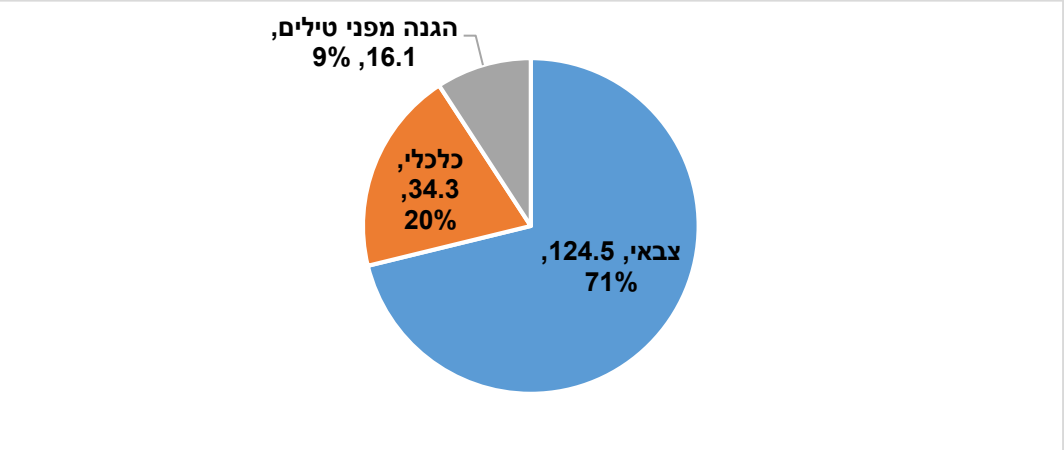
בלוח 2 להלן מזכרי ההבנות בין ארה"ב וישראל.

לוח 2: מזכרי ההבנות בין ארצות הברית וישראל[4]

מזכר	מאפיין עיקרי	היקף	שנים
ראשון	ביטול הדרגתי של הסיוע הכלכלי	26.7 מיליארד דולר	2008–1999
שני	המרה של עד 26.3% לרכש בישראל (OSP)[5]	30 מיליארד דולר	2018–2009
שלישי	33 מיליארד דולר סיוע צבאי ו-5 מיליארד דולר הגנה מפני טילים	38 מיליארד דולר	2028–2019

הסיוע נשען על תמיכה ציבורית רחבה בארה"ב, על יעדים אסטרטגיים משותפים במזרח התיכון ועל קשר היסטורי מאז 1948. בתרשים 1 להלן התחלקות הסיוע לפי סוג עד 2025.

תרשים 1: סך הסיוע מארצות הברית לישראל עד שנת 2025 לפי סוג[6]

אפשר לראות כי עד 2025 סך הסיוע מארה"ב לישראל הסתכם בכ-**175 מיליארד דולר** במחירים שוטפים, מתוך זה כ-125 מיליארד דולר סיוע צבאי (71%), כ-34 מיליארד דולר סיוע אזרחי-כלכלי בעיקר לקליטת עלייה (20%) וכ-16 מיליארד דולר סיוע בהגנה מטילים.

בשנים האחרונות, וביתר שאת מאז פרוץ מלחמת התקומה, חלק מחברי הקונגרס מבקרים את הסיוע הצבאי, עם זאת, הצעות שונות בנושא נדחו ברוב גדול.[7] במהלך מלחמת התקומה ממשל ביידן שילב אספקה מואצת של סיוע עם תנאים ועיכובים; ממשל טראמפ הסיר את התנאים תוך שימוש בסמכויות חירום. מתחילת מלחמת התקומה עד סוף מאי 2025 הגיעו לישראל 800 מטוסי תובלה ו-140 אניות, עם יותר מ-90,000 טון ציוד.

---

[4] CRS, U.S. Foreign Aid to Israel: Overview and Developments since October 7, 2023, May 28, 2025.

[5] **O**ff **S**hore **P**rocurement: רכש חוץ או המרת מט"ח סיוע לשקלים, אישור חריג שניתן לישראל להשתמש בחלק מכספי הסיוע הצבאי האמריקאי (FMF) לרכישת ציוד, אמצעי לחימה ושירותים מתעשיות ביטחוניות בתוך ישראל, במקום לרכשן בארצות הברית.

[6] **C**ongressional **R**esearch **S**ervice (CRS), U.S. Foreign Aid to Israel: Overview and Developments since October 7, 2023, May 28, 2025.

[7] ניסיונות להתנות את הסיוע נדחו: הצעת הסנטור סנדרס לפי סעיף B502 הוסרה מסדר היום ברוב של 72–11 (ינואר 2024), והצעות נוספות נדחו בנובמבר 2024 ובאפריל 2025. מנגד, בית הנבחרים אישר ברוב של 224–187 הצעת חוק האוסרת לעכב אספקת נשק לישראל (H.R. 8369). הצעת חוק דו-מפלגתית, United States-Israel Defense Partnership Act of 2025, מבקשת להרחיב שיתוף פעולה נגד כטב"מים ומנהרות ולקדם את צירוף ישראל לבסיס הטכנולוגי והתעשייתי הלאומי של ארה"ב.

2. הסיוע והתעשייה הביטחונית של ישראל[8]

לצד הסיוע הכספי מארה"ב נבנתה בישראל תעשייה ביטחונית מובילה בעולם: ישראל היא היצואנית השביעית בגודלה בעולם, עם נתח של 4.4% מסך המכירות בשנים 2021 עד 2025,[9] ויצוא ביטחוני של כ-19.2 מיליארד דולר בשנת 2025. התעשייה האווירית, רפאל ואלביט מייצאות כ-70% מתוצרתן. שוקי היעד הגדולים הם: הודו (34%), ארה"ב (13%) והפיליפינים (8.1%). הביקוש לכלי נשק ישראליים גדל למרות הביקורת בסוגיית מלחמת התקומה. עסקאות בולטות: חץ 3 לגרמניה (4.3 מיליארד דולר), קלע דוד לפינלנד (330 מיליון) ומערכת ברק MX לסלובקיה (579 מיליון).

ארה"ב רוכשת מישראל, בין השאר, מערכות הגנה אקטיבית לרכב קרבי, קסדות וכנפיים למטוס F-35. כאמור, הסיוע ניתן בדולרים וברובו מיועד לרכישות בארה"ב, ועל-כן חברות ישראליות מקימות חברות-בנות בארה"ב כדי להתמודד על חוזים של משרד הביטחון במימון כספי הסיוע. בעקבות מלחמת התקומה, והמחסור בכלי נשק, גיבשה ישראל תוכנית "כחול-לבן" לייצור מקומי של פצצות כבדות, תחמושת טנקים וחומרי גלם, חוזים עם אלביט נחתמו בינואר 2025.

3. שמירת היתרון הצבאי האיכותי (QME)[10]

הסיוע נועד לשמור על יתרון איכותי של ישראל על צבאות במזרח התיכון, מתוך מחשבה כי ישראל קטנה בשטח ובאוכלוסייה מיריביה, ולכן עליה להישען על ציוד והכשרה עדיפים.

- **דרכי השמירה על היתרון**: גישה ראשונה באזור לטכנולוגיה אמריקנית; גרסאות מתקדמות יותר של אותן מערכות; תנאים על מכירות למדינות ערב; חבילות פיצוי לישראל בעקבות מכירות כאלה.
- **דוגמאות לחבילות פיצוי**: מסוקי אפאצ'י ובלקהוק לאחר מכירת F-15 לסעודיה (1992); 20 מטוסי F-35 נוספים (2010); מטוסי תדלוק ומכ"ם מתקדם לאחר מכירת F-16 לאיחוד האמירויות (2013).
- **עיגון בחוק** (P.L. 110-429, 2008): הגדרת היתרון האיכותי (**Q**ualitative **M**ilitary **E**dge), הערכה כל ארבע שנים, וחובה לקבוע בכל מכירת נשק למדינה אחרת במזרח התיכון שהיא אינה פוגעת ביתרון של ישראל.

[8] CRS, U.S. Foreign Aid to Israel: Overview and Developments since October 7, 2023, May 28, 2025.

[9] **S**tockholm **I**nternational **P**eace **R**esearch **I**nstitute, SIPRI YEARBOOK 2026, June 2026.

[10] **C**ongressional **R**esearch **S**ervice (CRS), U.S. Foreign Aid to Israel: Overview and Developments since October 7, 2023, May 28, 2025.

4. הסיוע הצבאי הדו-צדדי

4.1 שיקולים למזכר הבא

- עלות הצעות לביטול ההדרגתי ומעבר לתוכניות פיתוח משותפות של כלי נשק. ראש הממשלה נתניהו אמר שעל ישראל "להיגמל" מהסיוע הביטחוני האמריקני.
- עסקאות בעשרות מיליארדי דולרים שנחתמו מאז אוקטובר 2023 נפרסות על שנים. בלי מזכר חדש לשנים 2029 ואילך, ישראל תצטרך לממן אותן מתקציבה, למצוא מימון חיצוני או לבטל חוזים.
- ועדת נגל המליצה להוסיף 30 מיליארד דולר לתקציב הביטחון בעשור הבא (ראו סעיף 6.3).
- קיצוץ כללי בסיוע החוץ של ארה"ב עלול להבליט את ישראל כמקבלת רוב הסיוע הצבאי העולמי, זאת בין היתר לנוכח הביקורת בציבור בארה"ב.

4.2 סיוע מארצות הברית לישראל ומכירות נשק

- הסיוע מארה"ב לישראל מהווה כ-14% מתקציב הביטחון של ישראל, שיעור נמוך בהשוואה לעבר בשל צמיחת המשק. הוצאות הביטחון בשנת 2024 היו 8.8% מהתמ"ג, השיעור השני בגובהו בעולם אחרי אוקראינה.
- בשנים 1950–2022 בוצעו עסקאות של מכירת נשק בשווי של מעל 53.4 מיליארד דולר; ישראל היא הלקוחה השנייה בגודלה של ארצות הברית לאחר סעודיה. באפריל 2025 היו 751 עסקאות פעילות בשווי 39.2 מיליארד דולר.
- מימון תזרים מזומנים (פריסת תשלומים על הקצאות עתידיות); העברת מלוא הסיוע בתוך 30 יום לחשבון נושא ריבית; תקופת ביקורת מקוצרת בקונגרס (15 יום במקום 30).

4.3 פלטפורמות עיקריות

בלוח 3 להלן מכירות נשק עיקריות של ארצות הברית לישראל במסגרת הסיוע.

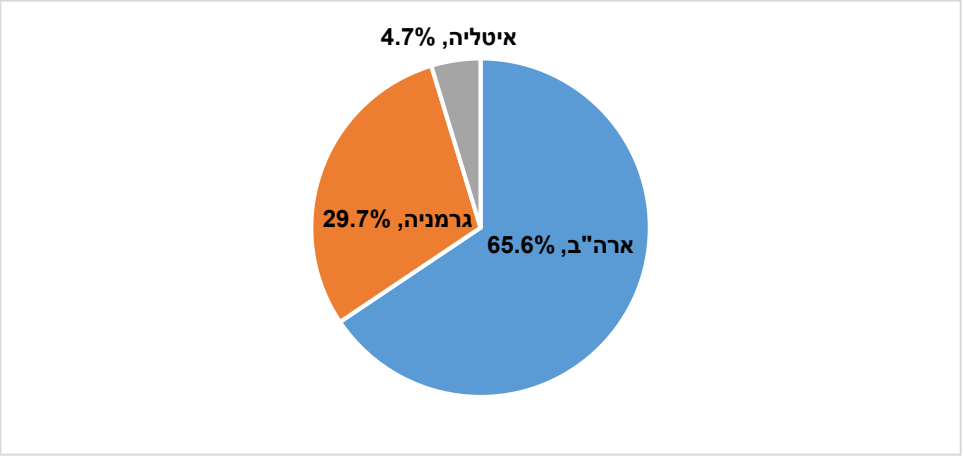
לוח 3: מכירות נשק עיקריות של ארצות הברית לישראל במסגרת הסיוע[11]

פלטפורמה	היקף העסקה	אספקה
מטוסי קרב F-35	50 מטוסים נרכשו; 25 נוספים ב-3 מיליארד דולר	39 נמסרו עד ינואר 2025; היתר עד 2035
מטוסי קרב F-15IA	25 מטוסים ב-5.2 מיליארד דולר	מ-2031, ארבעה עד שישה בשנה
מטוסי תדלוק בואינג KC-46A	ארבעה מטוסים ב-927 מיליון דולר	2025 או 2026
מסוקי תובלה סיקורסקי CH-53K	12 מסוקים ב-2 מיליארד דולר	אספקה ראשונה ב-2025–2026

תרשים 2 להלן מפרט את ספקי נשק לישראל בשנים 2013-2023.

[11] CRS, U.S. Foreign Aid to Israel: Overview and Developments since October 7, 2023, May 28, 2025.
ישראל רשאית לשלב במטוסי קרב F-35 מערכות משלה, אך אינה רשאית לשנות את קוד התוכנה.

תרשים 2: ספקי נשק לישראל בשנים 2013-2023[12]

4.4 עודפי ציוד ושיתוף פעולה נוסף

כבעלת ברית מרכזית שאינה חברה בנאט"ו (מאז 1987), ישראל קיבלה מאז 1992 עודפי ציוד (EDA) בשווי 6.6 מיליארד דולר. שיתופי הפעולה כולל תרגילים משותפים, קבוצות עבודה דו-צדדיות ומכ"ם X-Band אמריקני המוצב בישראל מאז 2008.

4.5 מימון ההגנה מפני טילים

הקונגרס הקצה 14.8 מיליארד דולר למערכות ההגנה המשותפות בשנים 2006–2025. התוכנית השנתית עומדת על 500 מיליון דולר: כ-300 מיליון למחקר ופיתוח, שישראל מעמידה מולם סכום זהה, וכ-200 מיליון דולר לרכש ולייצור משותף, שלפחות מחציתם מוצאים בארה"ב. בלוח 4 להלן פירוט הסיוע להגנה מפני טילים

לוח 4: פירוט הסיוע מארצות הברית לישראל להגנה מפני טילים (מיליארדי דולר)[13]

מערכת	ייעוד	סכום	הערות
כיפת ברזל	טווח קצר	מעל 6 מיליארד דולר	ייצור משותף מאז 2014; 30% מהעבודה בארה"ב; מעל 5,000 יירוטים ושיעור הצלחה מדווח של מעל 90%
קלע דוד	טווח קצר–בינוני	מעל 3.8 מיליארד דולר	פיתוח משותף של רפאל ו-RTX; מבצעי מאז 2017
חץ וחץ 2	טילים בליסטיים באטמוספרה העליונה	מעל 4.7 מיליארד דולר לכלל מערכות החץ	ארה"ב מימנה קרוב למחצית עלות הפיתוח
חץ 3	יירוט מחוץ לאטמוספרה	1.5 מיליארד דולר (מתוך הסכום לעיל)	מבצעי מאז 2017
מגן אור (Iron Beam)	לייזר, עד כ-4.3 ק"מ	1.2 מיליארד דולר	2–4 דולר ליירוט; מוגבל במזג אוויר קשה; משלים את המערך ואינו מחליפו; פריסה מתוכננת ב-2025

[12] Council on Foreign Affairs, U.S. Aid to Israel, October 7, 2025.

[13] CRS, U.S. Foreign Aid to Israel: Overview and Developments since October 7, 2023, May 28, 2025.

ישראל רשאית לשלב במטוסי קרב F-35 מערכות משלה, אך אינה רשאית לשנות את קוד התוכנה.

5. סקירה של יחסים אסטרטגיים וביטחוניים ביחסים בין המדינות

5.1 יתרונות וחסרונות סיוע מארה"ב

כאמור לעיל, מאז 2019 הסיוע עומד על 3.8 מיליארד דולר בשנה (3.3 לרכישת נשק בארה"ב וחצי מיליארד דולר ייעודי להגנה מפני טילים, בעיקר כיפת ברזל). בנוסף, בזמני חירום הממשל והקונגרס מספקים תוספות, כמיליארד דולר בשנת 2022 בעקבות שומר החומות וכ-8.7 מיליארד דולר בשנת 2024 עבור מלחמת חרבות ברזל.

יתרונות עיקריים:

- אחת ממטרות הסיוע היא שמירת היתרונות הצבאיים של ישראל (ראו סעיף 5.2 להלן), כגון רכישת מטוסי קרב מתקדמים כמו F-35.
- חיזוק הקשר האסטרטגי בין ישראל לארה"ב, העשוי להוות גורם הרתעה.
- הקלה על תקציב המדינה בישראל, הסיוע נרשם כהוצאה מותנית בהכנסה ואינו נכלל בכלל ההוצאה. כך, ישראל יכולה לרכוש נשק וציוד ארח בארה"ב מבלי לנתב למימון הרכישה תקציבים אזרחיים.

חסרונות עיקריים:

- הסיוע מאפשר לחץ אפקטיבי על ישראל, כגון במהלך מלחמת התקומה.
- רכישות נשק וציוד אחר בארה"ב מהווה הגבלה של גמישות ניהול תקציב הביטחון של ישראל.
- לאורך זמן הסיוע הכספי של ארה"ב לישראל עורר התנגדות של חלקים מהציבור האמריקאי וקריאות להפסקת הסיוע, בעיקר לאור הצמיחה והתחזקות של כלכלת ישראל לאורך השנים.

לסיכום, לסיוע של ארצות הברית לישראל יש יתרונות וחסרונות. הפסקת הסיוע עשויה להוביל לניהול גמיש יותר של תקציב הביטחון, לצד העמקת השותפות הביטחונית עם ארה"ב בפיתוח משותף של טכנולוגיות צבריות. מנגד, בטווח קצר, הפסקת הסיוע עשויה להוביל להקטנת תקציבים אזרחיים (אשר משקלם בתוצר נמוך יחסית למדינות המפותחות), העלאת מיסים או הגדלת הגרעון והחוב.

5.2 תועלות לארצות הברית

הסיוע לישראל מניב תועלת לארה"ב בכמה אפיקים, כמפורט להלן:

סבסוד תעשיות נשק בארה"ב. הסיוע תורם לכלכלת ארה"ב, רוב הסיוע מנותב לרכישות נשק וציוד אחר בתעשיות הנשק בארה"ב, בעיקר חברות ענק כמו לוקהיד מרטין ובואינג, ועל כן מהווה למעשה סבסוד של ממשלת ארה"ב לתעשייה הביטחונית האמריקאית.

בטא-סייט למוצרים וטכנולוגיות חדשות. השימוש הצבאי שישראל עושה בציוד הצבאי שנרכש בארה"ב בכספי הסיוע עשוי להוביל לעלייה בערכו. השימוש הצבאי, תוך שיתוף פעולה טכני עם היצרניות בארה"ב, מהווה מעין בטא-סייט (סביבת ניסוי בה בוחנים מוצר או טכנולוגיה חדשים

בתנאי שטח), תוך מתן מענה לתקלות, שיפור ביצועים ולעיתים תוספות טכנולוגיות. דברים אלו עשויים להוביל להגדלת התפוקה, התעסוקה והתוצר לתעשיות הביטחוניות בארה"ב.

חיסכון בהשקעות במחקר ופיתוח. השימוש בציוד צבאי מארה"ב מאפשר צבירה מידע חיוני המועבר ליצרניות לרבות לקחי מבצעים, תחזוקה ותיקונים, אשר עשויים לחסוך לתעשיות הביטחוניות בארה"ב השקעות רבות במחקר ופיתוח ושיפור התחרותיות שלהן בשוק העולמי.

פרסום לציוד צבאי אמריקאי. השימוש בציוד הצבאי על-ידי צה"ל יוצר מוניטין רב לציוד הצבאי הנרכש מארה"ב בכספי הסיוע, ומדגים באופן מעשי את עליונות מערכות הלחימה האמריקאיות בתחרות העולמית בשוק הנשק לצד חשיפת נקודות התורפה של מערכות הגנה אוויריות מייצור של רוסיה וסין.

מרכז חדשנות לתורות לחימה של צבא ארה"ב. השימוש בציוד צבאי מארה"ב תוך גיבוש תורות הלחימה והניסיון הרב שנצבר עשוי לתרום לצבא ארה"ב בתחומים שונים.

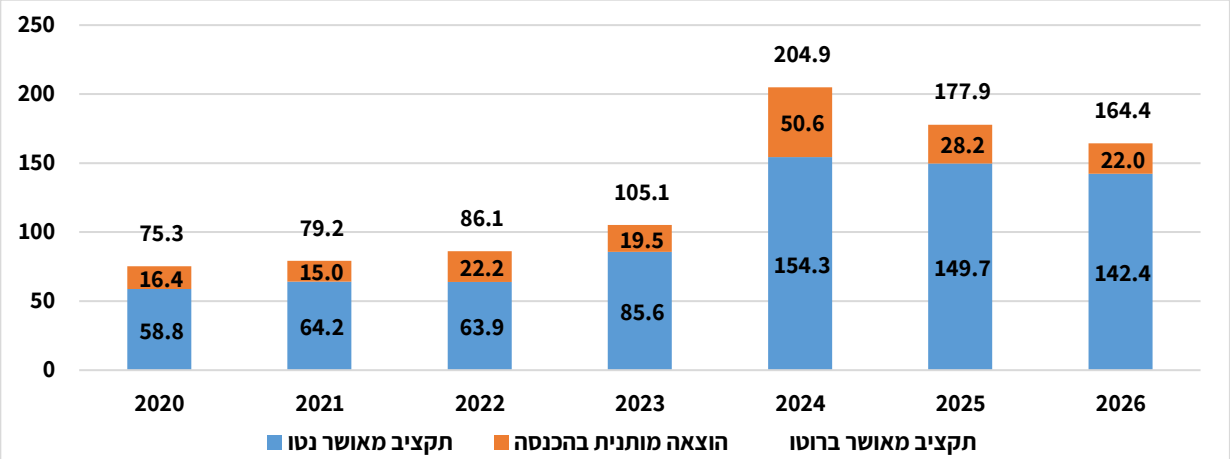
לסיכום, שיתוף הפעולה האסטרטגי בין ארה"ב לישראל מפיק תועלת לשני הצדדים, מצד אחד ישראל נהנית מסיוע ביטחוני המנותב בעיקר לרכישת ציוד צבאי בארה"ב לשם הגנתה, ומצד שני ארה"ב נהנית ממגוון של תועלות אסטרטגיות וצבאיות כפי שפורט לעיל.

6. אומדן ההשפעה של ביטול הסיוע מארצות הברית לישראל על התקציב

6.1 תקציב משרד הביטחון

בתרשים 3 מוצגת התפתחות תקציב משרד הביטחון (סעיף 15) בשנים 2020–2026.

תרשים 3: תקציב משרד הביטחון (סעיף 15) בשנים 2020–2026 (תקציב מאושר, במיליארדי ש"ח)[14]

אפשר לראות את הגידול הניכר בתקציב המאושר ברוטו של משרד הביטחון – מכ-**86.1 מיליארד ש"ח** בשנת 2022 לכ-**204.9 מיליארד ש"ח** בשנת 2024 – גידול של כ-**138%**. בשנת 2026 התקציב המאושר ברוטו של משרד הביטחון גדל לכ-**164.4 מיליארד ש"ח**. ההוצאה

[14] משרד האוצר, פיסקלי-דיגיטלי, שנים שונות, כניסה: 15 בנובמבר 2026.

המותנית בהכנסה, הכוללת את הסיוע מארה"ב, עלתה מכ-22.2 מיליארד ש"ח בשנת 2022, לכ-50.6 מיליארד ש"ח בשנת 2024, גידול של כ-**128%**.

שיעור התקציב המאושר ברוטו של משרד הביטחון מתוך מגבלת ההוצאה גדל מכ-**19%** בשנת 2022 (טרום המלחמה) לכ-**33%** בשנת 2024, כלומר, גידול של **כ-14 נקודות האחוז**, ושיעור התקציב המאושר נטו של משרד הביטחון מתוך מגבלת ההוצאה גדל מכ-14% בשנת 2022 (טרום המלחמה) לכ-25% בשנת 2024, כלומר, גידול של כ-9 נקודות האחוז.[15] יש לציין כי הסיוע מארה"ב אינו נכלל בתקציב נטו, אלא נרשם כהוצאה מותנית בהכנסה ונכלל בתקציב ברוטו.

6.2 הערכת השפעת הפסקת הסיוע על התקציב

כפי שמוצג, תקציב הוצאות הביטחון לשנת 2026 כולל סעיף הוצאה מותנית בהכנסה של כ-22 מיליארד ש"ח, מהם כ-**18 מיליארד ש"ח** הם כספי סיוע אמריקאי, שמהם **כ-5.7 מיליארד ש"ח** הם כספי סיוע עבור שומר חומות וחרבות ברזל. כלומר, מתוך כ-164.4 מיליארד ש"ח ברוטו של תקציב משרד הביטחון, **11%** הם כספי סיוע אמריקאי ו-**7.5%** מהם הם כספי סיוע שוטפים. **סך כספי הסיוע האמריקאי מתוך מגבלת ההוצאה בתקציב המדינה לשנת 2026 הם 2.6%.**

כספים אלו כוללים רכש במט"ח של פלטפורמות ואמצעי לחימה בארה"ב. הרכש במט"ח סיוע כולל גם הטמעה של מערכות ישראליות המובילה להגברת שיתוף הפעולה התעשייתי עם חברות אמריקאיות וכן לייצוא בטחוני. הסיוע האמריקאי שמומר לשקלים מושקע ברכש של תעשיות ישראליות מקומיות.

כאמור, בשנת 2016 נחתם בארה"ב הסכם סיוע כספי חדש (MOU) לשנים 2019–2028 בהיקף כולל של כ-**38 מיליארד דולר**; עם זאת, במלחמת התקומה ניתנו כספי סיוע שסכומיהם חורגים מהסכם זה – כ-**12.5 מיליארד דולר** (8.7 מיליארד דולר תוספת) בשנת 2024.[16]

הסכם זה של כספי הסיוע צפוי להסתיים בשנת 2028, ולאחר מכן ייתכן כי ישראל תפסיק לקבל את כספי הסיוע. להפסקה זו של כספי הסיוע יש משמעות פיסקלית על תקציב המדינה – הפחתה של כ-**3.8 מיליארד דולר** בשנה בתקציב המקורי ברוטו של משרד הביטחון.[17]

בטווח הקצר של השנים הקרובות, הפסקת הסיוע עשויה להוביל לאחת או יותר מהתוצאות הבאות: הקטנת תקציבים אזרחיים (אשר משקלם בתוצר נמוך יחסית למדינות המפותחות), העלאת מיסים או הגדלת הגרעון והחוב. בטווח ארוך יותר הפסקת הסיוע הכספי מארה"ב עשויה להוביל לחיזוק הייצור המקומי של כלי נשק, ולניהול גמיש יותר של תקציב הביטחון.

---

[15] שם.

[16] משרד האוצר, הצעת התקציב לשנת 2026 – עיקרי התקציב, דצמבר 2025, עמ' 66-67.

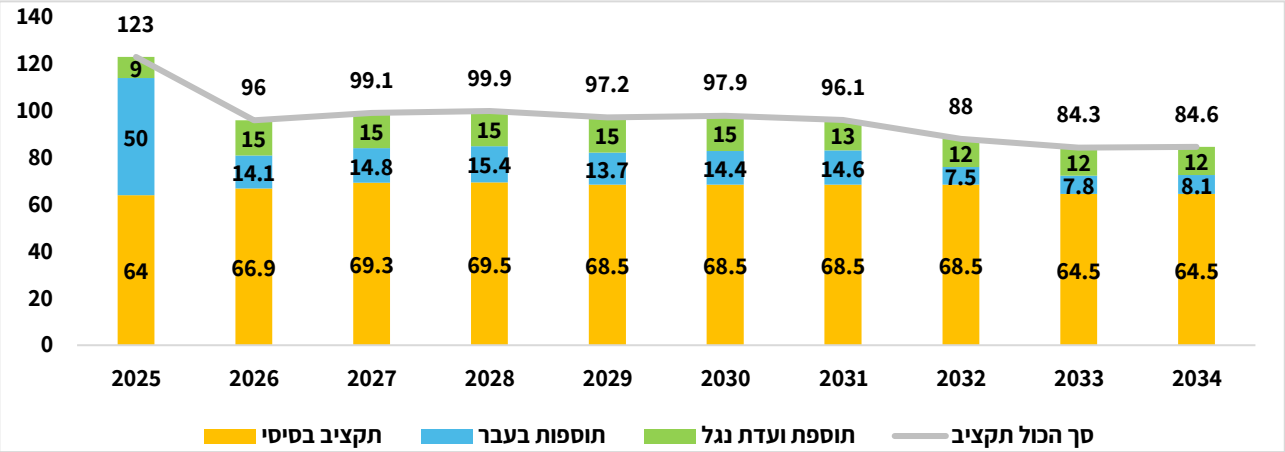
CRS, U.S. Foreign Aid to Israel: Overview and Developments since October 7, 2023, May 28, 2025.

[17] המכון למחקרי ביטחון לאומי, הפסקת הסיוע האמריקאי – מודל ישראלי חדש?, 13 בינואר 2026.

6.3 דוח ועדת נגל להגדלת תקציב הביטחון

באוגוסט 2024 הוקמה ועדת נגל שהוטל עליה לגבש המלצות בנושא תקציב צורכי הביטחון הנדרש בעשור הקרוב בעקבות מלחמת התקומה. ב-31 בדצמבר 2024 הגישה הוועדה דוח ובו המלצותיה בכל הקשור לתקצוב צורכי הביטחון הנדרשים לעשר שנים. הוועדה מצאה כי נדרשת תוספת תקציב ניכרת לשם חיזוק צורכי הביטחון. הוועדה המליצה, בין היתר, על חיזוק יכולות ההגנה האוויריות, על הגדלת צבא היבשה, גם בכוח אדם וגם במלאים, ועל **חיזוק העצמאות החימושית של מדינת ישראל**.[18] לנוכח זאת, הוועדה המליצה על תוספת ניכרת לתקציב הביטחון עד שנת 2034, כמוצג בתרשים 4 להלן.

תרשים 4: תקציב הביטחון לפי המלצות ועדת נגל (במיליארדי ש"ח, 2025–2034)[19]

אפשר לראות כי בעשור הקרוב תקציב הביטחון הבסיסי בממוצע שנתי הוא 67.3 מיליארד ש"ח; התקציב, כולל תוספת שהובטחה בעבר, הוא 83.3 מיליארד ש"ח והתקציב כולל תוספת לפי המלצת ועדת נגל הוא 96.6 מיליארד ש"ח – גבוה בכ-**29.3 מיליארד ש"ח** מהתקציב הבסיסי. תקציב זה מביא לידי ביטוי עלייה של **43.6%** ובכ-**13.3 מיליארד ש"ח** מהתקציב כולל התוספות – עלייה של כ-**16%**.

[18] משרד ראש הממשלה, הוועדה לבחינת תקציב מערכת הביטחון ובניין הכוח, 31 בדצמבר 2024.

[19] שם, עמ' 54.